כל כנויי נזירות פרק ראשון נזיר ד.

הרי מושבע ועומד עליו מהר סיני אלא כי הא דאמר רבא *שבועה שאשתה וחזר ואמר הריני נזיר אתיא נזירות חוילא על שבועה ורבנן נמי הא מיבעי ליה לאסור יין מצוה ביין רשות א"כ לימא קרא מיין מאי ושכר שמעת מינה תרתי ור"ש היינו טעמא דכתב שכר לאלופי שכר שכר למקדש דכתיב יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך מה גבי נזיר יין הוא דליתסר אבל שאר משקין לא אף גבי מקדש נמי יין הוא דליתסר אבל שאר משקין המשתכרין לא ולאפוקי מדר' יהודה דתניא ר' יהודה אומר אכל דבילה קעילית ושתה דבש וחלב ונכנס למקדש חייב איבעית אימא ר"ש לית ליה איסור חל על איסור דתניא ר"ש אומר האוכל נבילה ביום הכפורים פטור ולרבנן נמי הכתיב אשר יעשה מגפן היין אמרי לך רבנן התם דלימד על איסורי נזיר שמצטרפים זה עם זה ור"ש לית ליה צירוף דתניא ר"ש אומר כל שהו למכות לא אמרו בזית אלא לענין קרבן: **מתני'** הריני כשמשון כבן מנוח כבעל דלילה כמי שעקר דלתות עזה כמי שנקרו פלשתים את עיניו הרי זה נזיר שמשון: **גמ'** למה לי למיתנא כל הלין צריכי דאי אמר הריני כשמשון הוה אמינא שמשון אחרינא קמ"ל כבן מנוח ואי תנא כבן מנוח הוה אמינא איכא דמיתקרי הכי קמ"ל כבעל דלילה וכמי שנקרו פלשתים את עיניו: **מתני'** מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון נזיר עולם הכביד שערו מיקל בתער ומביא שלש בהמות ואם נטמא מביא קרבן טומאה נזיר שמשון הכביד שערו אינו מיקל ואם נטמא אינו מביא קרבן טומאה: **גמ'** נזיר עולם מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני האומר הריני נזיר עולם הרי זה נזיר מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון נזיר עולם הכביד שערו מיקל בתער ומביא שלש בהמות ואם נטמא מביא קרבן טומאה נזיר שמשון הכביד שערו אינו מיקל בתער ואינו

מסורת הש"ס

א) [כסריתות מפיק הס"ם כמתן אלא הא דתניא אכל דבילה כו' כמתן כו' יהודה וגם בנסורות לא הביא הך דר' יהודה אומר וש"ם כרש"י ולע"ק וכתוספתא דכריתות פ"ש אמרו ר' יהודה אומר על היין בחיתה ועל המשכרין בחיתה ליפיך אם אכל דבילה קטלית אז שתה אלא תכב הרי זה לוקה ארבעים], ב) [יומא עו.] סנהדרין פ: שבועות כב. כריתות יג: [כסורות מה:], ג) שבועות כד. פסחים לו. קדושין עז: [כריתות כב.], ד) [מכילתא יתרו] מכות ח. שבועות כח:, ה) [שמות כו], ו) [כפסחים ליתא וגם כשאר דוכתי לא מצא עי' בתוצאי מסנה רים פ' כ"ש בהל' שבת ובמגדול עוז שם], ז) [שבועות כו.], ח) (במדבר ל), ט) (במדבר ו), י) [שיך לע"ב], כ) מכלן עד ד"ה מאי היא שיך לעיל ב:, ל) [וע"ע תוס' פסחים קו. ד"ה אזכירנו וכו' ועוד תלינו למימר כו'], מ) שיך קודם ד"ה מה.

נוסחת הריב"ן

א) והא: ב) תינח עליו ליתא בכ"י: ג) אלא' הוא נמי: ד) מדקאמר: ה) חילא: ו) פרישין: ז) (כתובות): ח) מכולן: ט) ולא: י) שנגמן: כ) אלעזר הרבנים משום: ל) דמייתר: מ) הריני כשמשון (לה) כבן מנוח (לה) כי כשמשון (לה) הני מילתא לא ליתא בכ"י: נ) (וכל ימי חייו) ליתא בכ"י: ס) ליפיכך היין שהכניס שערו כלומר היין שהגיע כו': ע) בתוצ' הס"ל ותה"ד מגלח כל ג' ולי' ומביא כו' והד"ל:

הגהות הב"ח

(א) גב' דתניא ר"ש אומר כל שהוא. נ"ב ע"ל סוף דף ל"ז ודף ל"ח: (ב) שם הרי זה מיר עולם מה כיון: (ג) רש"י ד"ה הריני כשמשון כבן מנוח כבעל וכו' אמר כשמשון כבן מנוח כבעל כל"ל ותיבת לו נמחק ג' פעמים: (ד) ד"ה הריני מיר עולם וכו' כל ג' ולי' ומביא הד"ל: (ה) תוס' ד"ה לאלופי למקדש מהכא דאינו מחיב:

גליון הש"ם

תוד"ה מאי היא וכו' לב"ל לריה. עי' סוטה דף לג ע"א תוד"ה ק"ם:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה אלא כי הא דאמר רבא וכו' אע"ג דהוי נמנע למכל את המצוה. נ"ב עי' על דוגמת כ"י כתב אורח מיסור כשם אורח אלעזר פי' קנ כדי לפלק ממנו הנאת מות יאור סי' יח: ב) תוס' ד"ה מאי היא קדושין ותמנלתא וכו' דהכי דקדים היום דתוריתא על היין לאו דאוריתא. נ"ב עיין לאלו"ן דף קמג ע"א: ג) ד"ה כשמשון וכו' דאי אמר כנעל דלילה לאחר. נ"ב עיין תוספות יו"ט ותורת מיסור:

הגהות התוספות

1. ל"ל דקדוש היום על היין.

פי' הרא"ש

אלימא קדושתא ואבדלתא מרשבע ועומד מהר סיני הוא דכתיב זכור את יום השבת לקדשו ודרשינן בערבי פסחים וזכרהו על היין. ובשה נהי דקדוש הוי דאורייתא כדאי' בברכות נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה מיהו קידוש על היין לאו דאורייתא דמקדשין על הפת במקום שאין יין והאי דדריש זכרהו על היין אסמכתא בעלמא הוא. ועוד אבדלתא מאי איכא למימר ע"כ לאו דאורייתא הוא. ועוד מאי קאמר אלא כי הא דאמר רבא שבועה שאשתה וכו' ואמאי חזר

ב) **והרי מושבע ועומד** ג) **עליו מהר סיני הוא.** לכתיב ד) זכור את יום השבת לקדשו זוכרהו על היין אין לי אלא בכניסתו ביציאתו מנין ת"ל כו' ה) (פסחים דף קו.), וקי"ל ו) דנשבע לבטל את המצוה פטור דלא לאתיא שבועה ומבטלה מצוה. וא"ת הא תנן (נדרים דף פז. שבועות דף כה.) מומר בנדרים מבשבועות שכן הנדר חל על דבר מצוה כדבר הרשות דאתם כי יודור נדר לה' כתיב ז) אפילו במידי דלה' ח) נמי לא קשיא דהא לא הוי אלא כגון דאמר ישיבת סוכה עלי דאוסר אותה עליו ואין מאכילין את האדם דבר האסור לו אבל אם אמר קונם שלא אשב בסוכה אין נדבריו כלום והכי מסקינן לה בנדרים בפרק ואלו מותרין (דף מז.): **אלא כי הא דאמר רבא שבועה שאשתה וחזר ואמר הריני נזיר אתיא נזירות חוילא על שבועה.** והיינו דקאמר לאסור יין מצוה דנשבע לשתות כיין הרשות. וכי תימא מאי שנא נשבע מפי עצמו מנשבע מהר סיני הכי אמרינן ליה בהדיא בסמ' שבועות (דף כט.) שבועה שאוכלנה כבר זו וחזר ואמר שבועה שלא אוכלנה על הראשונה חייב משום שבועת בטוי ועל השניה חייב משום שבועת שוא והתם מפרש טעמא ומיהו איכא לן למשמע מינה ט) דקאמר חייב על השניה א) אע"ג דהוי נשבע לבטל את המצוה דנזירות נמי חילא אהאי דנשבע לשתות יין: **מתני' וכבר ש"מ הרבה.** לאסור יין מצוה כיין הרשות וכי לא נדר נמי אלא מתוך מיגייהו דהוי נזיר מכולהו: **אף גבי.** כהן הבא למקדש כי שתה שאר מילי הוא דליתסר אבל כי שתה שאר מילי דמשכרין לא ולאפוקי מדר' יהודה כו': **קעילים.** שם מקום: **איכעיא לימא.** הייט טעמא דר"ש דאמר אינו חייב בנזירות עד שיזיר מכולן כתתם דאמר הריני נזיר דר"ש לטעמייה דלית ליה איסור חל על איסור וה"נ כי אסר עצמו מן המרגלים ומן הזגין ה) וחילא עליה נזירות לא אתי אדלך פלגא דתגלחת וטומאה ה) וחילא עילויה לי נמי כי הזיר עצמו מן היין לא אתי איסור תגלחת וטומאה וחיל אאיסור יין לשוייה נדר גמור: **ומנא דימרא דר"ש ליה ליה איסור חל על איסור דתניא ר"ש אומר האוכל נבילה ביום הכפורים וכו'.** דלא אתי איסור יום הכפורים וחיל אאיסור נבילה דלא אמרינן מינו לאתא יום הכפורים ואיתוסף איסורא לגבי שאר מילי איתוסף נמי לגבי נבילה. ור"ש לטעמייה דאמר במסכת כריתות (דף כג.) דאפילו איסור ממור לא אתי וחיל על איסור קל והכי ו) פריש"נא לה במסכת ז) [ניסמות] (דף נג:) ובמסכת שבועות (דף מד.): **לימד על כל איסורי נזיר שמצטרפין זה עם זה.** לכזית שאם לא אכל בין מרגלן וזג אלא כזית בלבד חייב מלקות: **ור"ש.** דלא דריש ביה האי טעמא אלא עד שיזיר ח) כו' אזיל לטעמייה דלא מצרף לא אמר אלא כל שהוא לאיסור יין לא ליה איסור דקסבר ר"ש אפילו לא אכל אלא כל שהוא חייב דעובר בלאו האמור בו מהרגלים ועד זג לא יאכלו ט) דתניא ר"ש אומר כל שהוא למלקות ט) לא אמרו שיעור אכילה לכזית אלא לענין קרבן ולענין שאר איסורין שחייבין על י) שנגמרו חטאת כגון אלב ודם וחמץ בפסח אבל גבי נזיר כי עבר על נזירותו ואכל זג או חרגן דמילקא הוא דלקי ולא הוי חייב קרבן בכל שהוא מחייב ולא בעינן ביה צירוף הלכך הואיל ולא מיצטרף כ) משום צירוף ל) מייתר ליה קרא לההוא טעמא דאינו חייב עד שיזיר מכולן: **מתני' הריני כשמשון** מ) **או כבן מנוח או כבעל דלילה.** או שלא אמר כבעל דלילה אלא אמר כשמשון או כבן מנוח כמי שעקר דלתות עזה או שלא אמר דלתות עזה אלא אמר כשמשון כבן מנוח כמי שנקרו פלשתים את עיניו: **הרי זה נזיר שמשון.** צריך לנהוג בעצמו בנזירות שמשון. ולקמן מפרש היכי הוי: **גמ' דאי אמר כשמשון.** ותו לא ה"א שמשון אחרינא קאמר להכי אמר כבן מנוח ואי הוה אמר נמי כשמשון כבן מנוח אלא דאמר כבן מנוח אי כבן מנוח לה"ק בהדייהו כבעל דלילה או כמי שנקרו פלשתים את עיניו או כמי שעקר דלתות עזה דמיגליגלי מילתא דלא הוה אחרינא: **הריני נזיר עולם הרי זה נזיר.** נ) כל ימי חייו דכי אמר הריני נזיר עולם משמע דנזירות קבל עליו עד עולם מ) לפיכך כיון שהגיע לג' יום שיש לו כוכב שיער מיקל בתער נ) ומגלח כל ג' ול' (ד): **ומביא.** לכל תגלחת ותגלחת ג' בהמות חטאת ועולה ושלמים כמו שנאמר בענין [במדבר ו]: **ואם נטמא מביא קרבן עומאה.** כגון שנתן לאשם ושתי תורים או שני בני יונה. אבל המקבל עליו נזירות שמשון הרי זה נזיר עולם ועולם אינו מיקל בתער: ס **ואם נטמא אינו מביא קרבן עומאה.** שכן מלינו בשמשון שנטמא לתמים כדמפרש לקמן [ע"ב]:

ג) **עד** שיזיר מבולן. או יאמר קמתמה דמשמע כל מילי דנזירות קיבל עליה ואם נא לפרש חרגן וזג צריך לפרש כולם גם מגלחת וטומאה:

מכל אשר יעשה מגפן היין. אלמא דמכולהו צריך להזיר וא"ת ואכתי מגלחת וטומאה לא שמעינן וי"ל כיון דגלי לן ביין ה"ה שצריך לקבל גם מגלחת וטומאה ונפקא לן מלישנא דקרא מכל: **מיין** ושכר יזיר. משמע אפילו בחד הוי נזיר דהא כבר כתיב מכל אשר יעשה מגפן למה לי למיכתב מיין ושכר אלא לאשמועי' דאפי' לא נדר כי אם בחד מהני דחיל נזירות עליו ואפילו כשבא לפרש דהכא חרגן וזג לא כתיבי: **לאסור** יין מצוה ביין הרשות. כלומר מקרא יתירא דמיין ושכר יזיר: **מאי** היא קידושא ואבדלתא מושבע ועומד מהר סיני הוא. דקדוש היום דאוריתא ואיך תמוז עליו נזירות וקשה לאדרבה להכי איצטריך קרא מיותר לומר דחיל עליה נזירות ועוד קשה מאי משני בתר הכי כגון שנשבע לשתות ואזר ונדר בנזיר דאתיא נזירות וחיל אשבועה מ"מ מקשי לו הכי מושבע ועומד מהר סיני כלומר דאין מושבע ועומד גדול מזה שנשבע לשתות ועוד קשה דקדוש היום יסוד לאו דאוריתא הוא דהכי נמי דכתיב זכור ודרשינן זוכרהו על היין אסמכתא הוא ל כל"ל לר"ת דגרסינן בתמיה וכי מושבע ועומד מהר סיני כלומר ל"ל קרא מיותר לאסור יין מצוה וכי מושבע וכו' דהכי דקדוש היום דאוריתא על היין לאו דאוריתא ב) דזוכרהו על היין אסמכתא והשתא משני כגון שנשבע לשתות וקמ"ל קרא יתירא דחיל עליה אע"ג שנשבע לשתות ג):

לאלופי למקדש. מהכא (ה) ואיתו מייב למקדש אלא איין ושכר ולאפוקי מדרבי יהודה כו': **ר"ש** לית ליה איסור חל על איסור. פירוש בעלמא כדתניא כו' ואי לאו קרא הכא ה"א היכא דנשבע אלא לשתות ושוב הזיר בנזיר ושתה ביין לא מייב אנזירות קמ"ל קרא יתירא דמיין ושכר דאם נשבע אלא לשתות כוס זה ונדר בנזיר ועבר ושתה הכוס אלקי תרתי משום שבועתא ומשום נזירות ולא תימא כדקאמר רבא לעיל שבועה שאשתה אלא מוכל לתרץ אפילו שבועה שלא אשתה כדפירשתי: **ורבי** שמעון ליה ליה צירוף. כלומר אין צריך יתור לצירוף לאפי' בשאר איסורים כמלב ודם מחייב בכל שהו ולא אמרו כזית אלא לקרבן והכא לא שייך צירוף לקרבן שקרבן נזיר אינו בא על שאתה יין אלא מלקות והקרבן בא על השלמת נדרו: **מה** בין נזיר שמשון לנזיר עולם. וא"ת שאלה איכא ביניהו דנזיר שמשון ליתא בשאלה ונזיר עולם איתא בשאלה כדאי' בפ' בתרא דמכות (דף כב.) גבי חומש אלם אחד וי"ל מילתא דליתא בנזירות לא קתני ואם יאמר על נזירות אז לא הוי נזיר וי"ק מה בין נזיר שמשון כו' כשאינה נזירין: ס **כשמשון** כבן מנוח בבעל דלילה. אבל כשמשון לחודיה או כבן מנוח לחודיה לא סגי עד שיאמר שלשתן כדמוכח בגמ' מכאן ואילך גרים ר"ת וכמי שעקר דלתות עזה בוי"ו וכמי שנקרו פלשתים את עיניו דאו או קאמר כלומר או שיאמר כמי שעקר או כמי שנקרו כו' ג) דאי אמר כבעל דלילה לחוד או כמי שעקר דלתות עזה לחוד או כמי שנקרו פלשתים את עיניו לחוד דהוי נזיר שמשון דבהא ליכא למיטעי: **נזיר** עולם מיקל. ולא מגלח לגמרי כאבשלום שלא גלח לגמרי שהכי נתלה בשערו: **ומביא** ג' בחטות. כשעה שמיקל הלכה למשה מסיני ואקמכתא מאבשלום דאמר אשלם נדרי חטאת עולה ושלמים כנזיר טהור: קרבן טומאה. שתי תורים ואשם: קרבן

יח א מיי' פ"ז מהלכות נזירות הלכה יא סמג לאוין רכ:
יט ב מיי' פ"ה מהל' נזירות הלכה ז סמג שם:
כ ג מיי' פ"ז מהלכות גירות מקדש הל' כ סמג לאוין שם ופ"ש כל"מ:
כא ד מיי' פ"ה מהל' נזירות הלכה נ:
כב ה מיי' פ"ג מהל' נזירות הלכה טו סמג לאוין רמג:
כג ו מיי' שם הלכה יב:

תורה אור השלם

1. יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבאכם אל אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדרתיכם:
ויקרא י ט
2. כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל:
במדבר ו ד

מוסף רש"י

אתיא נזירות חוילא על שבועה. ואין זה כמלל מושבע מהר סיני לומר שלא לחול עליו נזירות מדין כולל, אחר שהוא הוא שחידש חיובו על עצמו ועיקר האיסור לא מסיני הא ולא מהר הורב הוקש, וכיולא בזה נזירות חלה עליו מדין כולל (מאירי בשמו. ע"ש שחמה ע"ז). קעיליות. שם מקום (יומא עו.) אכל דבילה קעיליות, הגדילה בתוכו מקום ומסכת כיין (כבורות מה:). דבש. מי"ד בלע"ז, מים וחכם שלוקן ביחד (שם). חייב. מלקות, כר' יהודה מוקמינן לה בפרק אמרו לי בכריתות (יג:) דקאמר התם על שאר משכרין בתורה דאכל תמת (בכורות מה:) ובכהן עסקינן (סנהדרין עא.). ר"ש לית ליה איסור חל על איסור. וכי אמר הריני נזיר מן המרגלים חל עליה תני נזירות, וכי הזיר ואמר מן התגלחת ומן הטומאה לא אתי אלי נזירות דתגלחת וטומאה אחיל אחלי נזירות דמרגלים חנים, דאין איסור חל על איסור, הילכך אינו חייב עד שיזיר מכולם כגון אחת, דאמר הריני מיר סתם (ראמ"ה בשמו). האוכל נבילה ביום הכפורים פטור. מכרת, דלא אתי איסור נבלה בקרבים, אם נתנבלה מערב יום כפורים הרי קדם איסור נבלה, ואם נתנבלה ביום כפורים אפילו הכי אסורה היתה עליו מבערב מסוס אחר מן המי (קדושין עז: וכעי"ז פסחים לו. וכר"תוס' כג.) ושוגג פטור מחטאת (פסחים לו:). כל שהוא. בכל האיסורין, למכות. בהתראה, לא אמרו בזית. הלכה למשה מסיני, אלא לענין קרבן. דשגגת כרת (שבועות כא. וכעי"ז מכות יג.) ובאכילה כל שהוא שיכר בלאו (תענית יח.).

פי' הרא"ש (המשך)

וה"ג כי הא דאמר רבא כלומר כי היכי דאמר רבא דנזירה חלה על שבועה הוי חלה על מצות קדוש. ר"ת גריס קדושא ואבדלתא מרשבע ועומד מהר סיני הוא בתמיה ואמאי צריך קרא למיכר שנזיר נאסר ביין קידוש והבדל: ואביבית אימא ר"ש לית ליה איסור חל על איסור פר"ת ומעיקר יתירא שמעינן ליה דנזיר דשתה יין כי"ה אין חייב משום ד"ה דלא אא"ל איסור ד"ה דחיילא אאיסור נזיר. ומהכא יליף ר"ש בכל דוכתא דאין איסור חל על איסור דהכי משמע ששנא דקרא מיין ושכר יזיר ה"ק משום נזיר חייב על יין ושכר ולאו משום איסור אחר דלא אתי איסור אחר וחייל עלויה. וקשה דבס' כל הבשר דריש שמואל דאין איסור חל על איסור מקרא דומהו כו' כי יהללוהו ודרוש הכא מיין ושכר דבני נזיר חל איסור דאם אמר שבועה שאשתה יין ואמר הריני נזיר אתיא נזירות חוילא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com